

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2015-2-34 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 16-01/7-2
Karar Tarihi : 06.01.2016

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Fevzi ÖZKAN, Dr. Metin ARSLAN,
Doç. Dr. Tahir SARAÇ, Kenan TÜRK

B. RAPORTÖRLER : Özgür Can ÖZBEK, Beyza AĞVAZ, Cemile YÜKSEK

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : Türk Ekonomi Bankası A.Ş.
Temsilcisi: Av. Efser Zeynep ERGÜN, Av. İsmail Ünal DOĞAN
Büyükdere Cad. No:127 Astoria A Kule Kat:6-24-26-27 34394
Esentepe, İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Türk Ekonomi Bankası A.Ş. ile İstanbul Deniz Otobüsleri San. ve Tic. A.Ş. arasında imzalanan “TEB-İDO İşbirliği Sözleşmesi”ne muafiyet tanınması talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 10.07.2015 tarihinde giren bildirim üzerine düzenlenen 23.12.2015 tarih ve 2015-2-34/MM sayılı Muafiyet Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; bildirim konu “Türk Ekonomi Bankası (TEB)-İstanbul Deniz Otobüsleri San. ve Tic. A.Ş. (İDO) İşbirliği Sözleşmesi”nin (İşbirliği Sözleşmesi), tek alıcıya sağlama yükümlüğüne ilişkin hükümleri bakımından rekabeti kısıtlayıcı düzenlemeler ihtiva ettiği, İDO’nun dış hat deniz otobüsü taşımacılığı, hızlı feribot taşımacılığı ve arabalı vapur taşımacılığı pazarlarında pazar payının %40 pazar payı eşliğinin üzerinde olması nedeniyle 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği’nden (2002/2 sayılı Tebliğ) yararlanamadığı, bununla birlikte 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un (4054 sayılı Kanun) 5. maddesinde yer verilen koşulları sağlaması nedeniyle anılan sözleşmeye bireysel muafiyet tanınabileceği ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Bildirim Konusu Sözleşme

- (4) Bildirim konusu sözleşme, TEB ve İDO arasındaki İşbirliği Sözleşmesi’dir. Buna göre aşağıdaki hususlarda tarafların işbirliği yapması öngörülmektedir:

Reklam mecrası sağlanması;

- (.....TİCARİ SIR.....)

Müşteri verisi sağlanması;

- (.....TİCARİ SIR.....)

16-01/7-2

Doğrudan tanıtım ve pazarlama faaliyetleri için yer sağlanması;

- (.....TİCARİ SIR.....)

Bankacılık hizmetleri için ücretsiz yer sağlanması;

- (.....TİCARİ SIR.....)

Ödeme sistemlerine ilişkin hususlar;

- (.....TİCARİ SIR.....)

İndirim;

- (.....TİCARİ SIR.....)

- (5) Sözleşmenin 5.25.1. maddesinde “Sözleşme yürürlükte olduğu sürece İDO başka banka veya finansal kuruluşla bu kapsamda bir işbirliği anlaşması yapamaz. Bu işbirliği kapsamı dışında kalan terminallerin isim hakları başka banka veya finansal kuruluşla verilemez. Ancak bu işbirliği kapsamı dışında olan iskeleleri İDO her zaman banka ve finans kuruluşları dışındaki şirket ve kurumlara pazarlayabilir” hükmü yer almaktadır. Bu hüküm çerçevesinde İDO’ya TEB lehine tek alıcıya sağlama yükümlülüğü getirilmektedir.
- (6) Sözleşmede, TEB’in İDO’ya vergi hariç yıllık (.....) TL ödemesi öngörülmektedir. Ayrıca İDO’ya sözleşme çerçevesinde yürütülen faaliyet sonucunda (.....) kredi kartı ve (.....) kredi tahsisine ulaşıldığında vergiler hariç (.....) TL ve ilk performans ödemesinden sonraki her (.....) kredi tahsisi için ayrıca (.....) TL ödenmesi hükme bağlanmıştır. Bu çerçevede TEB tarafından İDO’ya ödenecek toplam miktarın sözleşmenin ilk yılı için (.....) TL, ikinci yılı için ise (.....) TL’yi aşamayacağı madde 6.3. ve 6.4.’te yer almaktadır. İşbirliği Sözleşmesi’nin iki aylık teknik hazırlığın ardından 24 ay süreyle uygulanması, tarafların mutabakatıyla uzatılabilmesi öngörülmektedir.

G.2. Taraflar: TEB ve İDO

- (7) İşbirliği Sözleşmesi’nin taraflarından TEB bankacılık sektöründe faaliyet göstermektedir. TEB’in %(.....) oranındaki hissesi (.....)’ye ait bulunmaktadır.
- (8) Sözleşmenin diğer tarafı İDO ise İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından 1987 yılında kurulmuştur. İDO, 2011 yılında özelleştirilerek kontrolü TASS (Tepe-Akfen-Souter-Sera) Ortak Girişim Grubu’na devredilmiştir.

G.3. Değerlendirme

- (9) TEB ile yaptığı İşbirliği Sözleşmesi ve bu sözleşmenin 5.25.1. maddesi kapsamında İDO’nun, TEB’e sunacağı hizmetlerin bazılarında sözleşme süresi boyunca başka hiçbir finansal kuruluşu yararlandırmayacak olması sebebiyle, söz konusu sözleşme rekabet hukuku çerçevesinde tek alıcıya sağlama yükümlülüğü içermektedir. Bu nedenle bildirim konu İşbirliği Sözleşmesi’nin 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamında olduğu anlaşılmaktadır.

G.3.1. Grup Muafiyeti Değerlendirmesi

- (10) 2002/2 sayılı Tebliğ’de üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar dikey anlaşmalar olarak tanımlanmaktadır. TEB ile İDO arasında akdedilen İşbirliği Sözleşmesi bu anlamda bir dikey anlaşmadır.
- (11) 2002/2 sayılı Tebliğ’in 2. maddesi uyarınca sağlayıcının (dosya kapsamında İDO) dikey anlaşma konusu mal veya hizmetleri sağladığı ilgili pazardaki pazar payının %40’ı aşmaması durumunda incelenen anlaşma grup muafiyetinden yararlanabilmektedir. Söz konusu maddenin devamında tek alıcıya sağlama yükümlülüğü içeren dikey anlaşmalar bakımından ilave bir koşul getirilerek muafiyetin alıcının (dosya kapsamında TEB) dikey anlaşma konusu malları ve hizmetleri aldığı ilgili pazardaki payının %40’ı aşmaması halinde uygulanılacağı düzenlenmiştir.
- (12) Bildirim Formu’ndaki bilgiler ışığında, alıcı konumunda olan TEB’in faaliyet gösterdiği bankacılık hizmetleri, kredi hizmetleri ve kredi kartı hizmetleri pazarlarında pazar payı 2012-2014 yılları arasında sırayla (.....) düzeylerinde gerçekleşmiştir. Bu itibarla alıcının pazar payı bakımından sözleşmenin grup muafiyetinden yararlanmasını engelleyen bir durum bulunmamaktadır. Ancak Bildirim Formu’nda sağlayıcı konumunda olan İDO’nun “iç hat yolcu taşımacılığı”, “dış hat deniz otobüsü taşımacılığı”, “hızlı feribot taşımacılığı” ve “arabalı vapur taşımacılığı” pazarlarında yalnızca ciro değerlerine yer verilmiş ve rakiplerin pazar büyüklüğünün bilinmediğinden bahisle pazar payı bilgisi sunulmamış, bununla birlikte özellikle ciro özelinde İDO’nun pazar payının %40’ın üzerinde olabileceği değerlendirmesi yapılmıştır.
- (13) Bu çerçevede, inceleme kapsamında İDO’nun rakibi konumundaki teşebbüslerden 2012-2014 yıllarına ilişkin olarak ciro bilgileri talep edilmiştir. Gelen bilgiler ve İDO tarafından sunulan bilgiler doğrultusunda, “arabalı vapur taşımacılığı” ve “iç hat yolcu taşımacılığı” pazarlarında faaliyet gösteren teşebbüslerin ciro bazında pazar paylarına aşağıdaki tablolarda yer verilmektedir¹:

Tablo 1: Arabalı Vapur Taşımacılığı Pazarında Faaliyet Gösteren Teşebbüslerin Pazar Payları

Teşebbüsler	Pazar Payları (%)		
	2012	2013	2014
İDO	(.....)	(.....)	(.....)
İstanbul Lines Denizcilik Yatırım A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)
Turyol S.S.Turizm ve Yolcu Deniz Taşıyıcılar Kooperatifi (TURYOL)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	100,0	100,0	100,0

Tablo 2: İç Hat Yolcu Taşımacılığı Pazarında Faaliyet Gösteren Teşebbüslerin Pazar Payları

Teşebbüsler	Pazar Payları (%)		
	2012	2013	2014
İDO	(.....)	(.....)	(.....)
TURYOL	(.....)	(.....)	(.....)
Mavi Marmara Deniz Yolcu Eşya ve Turizm Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	100,0	100,0	100,0

¹ Bildirim Formu’nda “dış hat deniz otobüsü taşımacılığı” pazarında İDO’nun rakipleri olarak BUDO ve TURYOL gösterilmiştir.

16-01/7-2

- (14) Yukarıda yer alan tablolardan anlaşılacağı üzere, “arabalı vapur taşımacılığı” pazarında 2012-2014 yılları itibarıyla İDO’nun pazar payı sırasıyla (.....) ve (.....) olarak gerçekleşmiştir. Öte yandan, dikkate alınan yıllar itibarıyla “iç hat yolcu taşımacılığı” pazarında ise İDO’nun pazar payı %40’ın altında seyretmektedir.
- (15) Bildirim Formu’nda “hızlı feribot taşımacılığı” alanında faaliyet gösteren rakiplere ilişkin herhangi bir bilgi verilmemiştir. Dolayısıyla, dosya kapsamında İDO’nun “hızlı feribot taşımacılığı” pazarında faaliyet gösteren tek teşebbüs olduğu kabul edilmiştir. "Dış hat deniz otobüsü taşımacılığı” pazarında ise İDO tarafından Bildirim Formu’nda sunulan beyan esas alınarak İDO’nun pazar payının %40’ın üzerinde olduğu değerlendirilmektedir.
- (16) Bu hususlar doğrultusunda, sağlayıcı konumundaki İDO’nun pazar payının “dış hat deniz otobüsü taşımacılığı”, “hızlı feribot taşımacılığı” ve “arabalı vapur taşımacılığı” pazarlarında %40’ın üzerinde seyretmesi nedeniyle bildirim konu sözleşme 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanamamaktadır. Bu nedenle, sözleşmenin 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet koşullarını sağlayıp sağlamadığı değerlendirilmiştir.

G.3.2. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

- (17) 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesinde; teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarının, mal ve hizmetlerin üretimi, dağıtımı ve sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin sağlanması, tüketicinin bundan yarar sağlaması, ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması ve rekabetin bu amaçlar için gereğinden fazla sınırlanmaması şartlarını sağladığı takdirde 4. madde hükümlerinin uygulamasından muaf tutulabileceği belirtilmiştir. Bu çerçevede anılan İşbirliği Sözleşmesi’ne muafiyet tanınmasına ilişkin olarak Bildirim Formu’nda yer verilen gerekçeler 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesi kapsamında değerlendirilmiştir.
- (18) 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre, bireysel muafiyetten yararlanmanın şartlarından ilki malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanmasıdır. Bildirim Formu’nda yer alan bilgilere göre, bu kapsamda ortaya çıkacak temel fayda, TEB’in İDO terminallerinde stant açması ve deniz otobüsü, hızlı feribot ve arabalı vapurlarda gemi içerisinde pazarlama ve satış yapması ve bu yolla müşterilerin söz konusu hizmetlere erişiminin kolaylaşmasına imkân tanınmasıdır. Bunun yanı sıra, işbirliği sayesinde TEB ücretsiz ATM ve mobil şube kurma imtiyazına sahip olacak ve bu şekilde daha etkin kaynak kullanımı fırsatı elde edecektir. Bu koşul bağlamında son olarak bahsedilmesi gereken hususlar TEB tarafından geliştirilecek yeni nesil ödeme araçları ve buna ilişkin yeni teknolojilerin İDO nezdinde uygulanması ve performans raporlaması uygulamasıyla teknik gelişmenin sağlanması ve hizmetlerin tüketici tercihlerine göre geliştirilmesi imkânlarının sağlanmasıdır. Bu koşullar çerçevesinde sözleşmenin bireysel muafiyet koşullarından ilkinin sağladığı sonucuna varılmıştır.

- (19) 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi, bireysel muafiyetten yararlanmanın ikinci şartı olarak yukarıda değerlendirilen aynı fıkranın (a) bendine konu ekonomik iyileşmelerden tüketicinin de faydalanması şartını aramaktadır. Somut olayda tüketici faydasına doğrudan tekabül edebilecek husus İDO müşterilerine özel indirim oranları ve avantajlı ürünler sunulması konusunda sözleşmede hükümler bulunmasıdır. Dolayısıyla sözleşmede yer alan bu hükümler Kurul'un 29.11.2007 tarihli ve 07-88/1110-432 sayılı HSBC Bank A.Ş. kararında da belirtildiği üzere tüketiciye yansıtılabilecek yararlılardan en önemlisi olan fiyat seviyelerinde düşüş bakımından dikkate alınmalıdır. Ayrıca, yukarıda sıralanan hizmet sunumuna ilişkin gelişme ve iyileşmelerin de tüketici nezdinde ürünlerin bulunabilirliğini artırarak tüketici faydasına katkıda bulunduğu değerlendirilmektedir. Bu itibarla sözleşme ile ortaya çıkacak gelişmelerden tüketicinin de yarar sağlayacağı kanaatine varılmıştır.
- (20) 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre rekabeti sınırlayıcı bir anlaşmanın bireysel muafiyetten yararlanabilmesinin üçüncü koşulu anlaşma sebebiyle ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmamasıdır. Dosya konusu İşbirliği Sözleşmesi'nden kaynaklanabilecek endişe, TEB'in İDO nezdinde elde ettiği münhasır imkânlar vasıtasıyla bankacılıkla ilgili muhtelif pazarlarda piyasa kapama etkisi yaşanmasıdır. Bu durum TEB'in hâlihazırdaki pazar payının düşüklüğü sebebiyle [(.....)] ciddi bir riske tekabül etmediği gibi denizyolu taşımacılığındaki diğer teşebbüsler ile diğer bankalar arasında benzer işbirliklerinin kurulmasının önünde de bir engel bulunmamaktadır. Nitekim esasen bu işbirliği çerçevesinde tahsis edilmesi beklenen kredi kartı ve kredi sayısı da sözleşmede İDO'ya yapılacak performans ödemesi için eşik olarak tespit edilmiştir. Bu değerler yıllık (.....) kredi kartı ve (.....) kredi tahsisidir. Bu bağlamdaki diğer bir husus, İşbirliği Sözleşmesi'nin 26 ay için düzenlenmiş olması ve bu sürenin de bankacılık gibi yoğun rekabetin yaşandığı bir pazarda, TEB gibi görece düşük pazar payına sahip bir teşebbüsün piyasayı kapaması için yeterli olmayacağını öngörülebilmesidir. Bu sebepler ışığında İşbirliği Sözleşmesi sonucunda ilgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmayacağı değerlendirilmektedir.
- (21) 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan şarta göre, dosya konusu anlaşmanın bireysel muafiyetten yararlanabilmesi için sağlanması gereken son koşul, rekabetin aynı fıkranın (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmamasıdır. Bu koşul çerçevesinde tarafların işbirliğinden beklentilerinin ne olduğunun belirlenmesi önem kazanmaktadır. Taraflarla yapılan görüşmede elde edilen bilgilere göre, sağlayıcı konumundaki İDO gelirlerini artırmayı ve çeşitlendirmeyi; alıcı konumundaki TEB ise (1) marka bilinirliğini artırmayı, İDO markası ile TEB markasının kişilerin zihninde birlikte yer etmesini sağlayarak marka imajını yükseltmeyi ve (2) İDO tarafından sağlanan mecralar ile potansiyel müşteri kitlesine ulaşarak yeni müşteriler kazanmayı hedeflemektedir. Bu hedeflerden özellikle ilki bakımından sözleşme kapsamında tek alıcıya sağlama yükümlülüğü getirilmesi gerekli görülmektedir. Benzer şekilde sözleşmede ATM ve mobil şube yeri tahsisi, turnikeler ve temassız kart ile ödeme sistemi gibi doğrudan iki markanın birlikte anılması ve marka imajının yükseltilmesiyle ilgili olmayan hususlarda ise İDO'ya tek alıcıya sağlama yükümlülüğü getirilmediği anlaşılmaktadır. Yine bir önceki koşulda değerlendirilen sözleşmenin süresi konusu bu koşul bakımından da önem taşımaktadır. Zira yapılan işbirliği kapsamında alıcı sağlayıcı nezdinde birtakım yatırımlar yapmakta ve bu yatırımların dönüşünün sağlanması amacıyla bazı hizmetler bakımından münhasırlık talep etmektedir. Bu çerçevede, belirlenen 26 aylık sürenin rekabeti zorunlu olandan daha fazla sınırlayıcı olmadığı ve İşbirliği Sözleşmesi'nin bireysel muafiyet almasına engel olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

16-01/7-2

H. SONUÇ

(22) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

1- Türk Ekonomi Bankası A.Ş. ile İstanbul Deniz Otobüsleri San. ve Tic. A.Ş. arasında imzalanan "TEB-İDO İşbirliği Sözleşmesi"nin, tek alıcıya sağlama yükümlüğüne ilişkin hükümleri bakımından 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu,

2- İstanbul Deniz Otobüsleri San. ve Tic. A.Ş.'nin, *Dış Hat Deniz Otobüsü Taşımacılığı, Hızlı Feribot Taşımacılığı ve Arabalı Vapur Taşımacılığı* pazarlarında, 2002/2 sayılı "Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği"nin 2. maddesinde belirlenen pazar payı eşiğini aşması nedeniyle bahse konu Sözleşmenin grup muafiyetinden yararlanamayacağına,

3- Bununla birlikte söz konusu Sözleşme'ye, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan şartların tamamını karşılaması nedeniyle bireysel muafiyet tanınmasına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.